

1.7.2011

B7-0379/2011 }
B7-0380/2011 }
B7-0387/2011 } RC1

RESOLUTSIOONI ÜHISETTEPANEK

vastavalt kodukorra artikli 115 lõikele 5

asendades järgmiste fraktsioonide esitatud resolutsiooni ettepanekuid:

ALDE (B7-0379/2011)

S&D (B7-0380/2011)

GUE/NGL (B7-0387/2011)

Ungari muudetud põhiseadus

**Juan Fernando López Aguilar, Claude Moraes, Monika Flašíková Beňová,
Kinga Göncz, Csaba Sándor Tabajdi, Cătălin Sorin Ivan**

fraktsiooni S&D nimel

**Renate Weber, Sophia in 't Veld, Sarah Ludford, Sonia Alfano, Cecilia
Wikström, Alexander Alvaro, Norica Nicolai, Nathalie Griesbeck, Gianni
Vattimo**

fraktsiooni ALDE nimel

Judith Sargentini, Rui Tavares, Jan Philipp Albrecht, Ulrike Lunacek

fraktsiooni Verts/ALE nimel

Marie-Christine Vergiat

fraktsiooni GUE/NGL nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Ungari muudetud põhiseaduse kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2, 3, 4, 6 ja 7, Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 49, 56, 114, 167 ja 258, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, mis käsitlevad põhiõiguste austamist, edendamist ja kaitset;
 - võttes arvesse Ungari Vabariigi Rahvuskogu 18. aprillil 2011 vastu võetud Ungari põhiseadust, mis jõustub 1. jaanuaril 2012 (edaspidi „põhiseadus”);
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu komisjoni „Demokraatia õiguse kaudu” (Veneetsia komisjon) arvamusi nr CDL(2011)016 ja nr CDL(2011)001 vastavalt Ungari uue põhiseaduse ja Ungari uue põhiseaduse koostamise protsessist tuleneva kolme õigusliku küsimuse kohta;
 - võttes arvesse 25. jaanuaril 2011 Euroopa Nõukogu Parlamentaaarsel Assambleel esitatud resolutsiooni ettepanekut nr 12490 tõsiste tagasilöökidete kohta õigusriigi ja inimõiguste valdkonnas Ungaris;
 - võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu otsust nr 30141/04 (Schalk ja Kopf v. Austria), eriti selle *obiter dictat*;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendis Ungari põhiseaduse kohta esitatud suulisi küsimusi ning nõukogu ja komisjoni avaldusi Ungari muudetud põhiseaduse kohta ning sellele järgnenud arutelu 8. juunil 2011;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5 ja artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et Euroopa Liit aluseks on Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud demokraatia ja õigusriigi põhimõtted, Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis sätestatud põhiõiguste ja -vabaduste kindel kaitse ning nimetatud õiguste, vabaduste ja põhimõtete õigusjõu tunnustamine, mida kinnitab veelgi ELi eelseisev ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga;
- B. arvestades, et Ungari on kirjutanud alla Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisele paktile ja muudele rahvusvahelistele õigusaktidele, mis kohustavad järgima ja rakendama võimude lahususe ja tasakaalustatuse ning demokraatia ja inimõiguste edendamise põhimõtteid;
- C. arvestades, et kuivõrd uue põhiseaduse koostamine ja vastuvõtmine kuulub liikmesriigi pädevusse, on nii praegustel kui ka tulevastel liikmesriikidel ning ELil kohustus tagada, et põhiseaduse sisu ja sellega seotud menetlused oleksid kooskõlas ELi väärtustega, Euroopa Liidu põhiõiguste harta ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga ning et vastuvõetud põhiseaduse vorm ja sisu ei läheks vastuollu nende väärtustega ja õigusaktidega; arvestades, et seda tõendab selgelt asjaolu, et paljud ELi praegused

liikmesriigid on pidanud ELiga ühinemiseks läbi vaatama ja muutma või kohandama oma põhiseadust vastavalt ELi aluslepingute hilisematele nõuetele, seda eriti komisjoni nõudmisel;

- D. arvestades, et põhiseaduse koostamise protsess ei olnud läbipaistev, uue põhiseaduse koostamine ja vastuvõtmine toimus erakordselt lühikese aja jooksul, mis ei jätnud üldsusele piisavalt aega eelnõu teksti põhjalikuks ja sisuliseks aruteluks; arvestades, et hea ja legitiimne põhiseadus peab põhinema võimalikult ulatuslikul konsensusel;
- E. arvestades, et liikmesriikide, Euroopa ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid, Veneetsia komisjon ja liikmesriikide valitsuste esindajad on põhiseadust laialdaselt kritiseerinud ja et põhiseadus võeti vastu üksnes koalitsiooni kuuluvate parlamendiliikmete häältega, mille tõttu poliitilist ja ühiskondlikku konsensust ei saavutatud;
- F. arvestades, et Euroopa Parlament jagab Veneetsia komisjoni väljendatud muret, eelkõige seoses põhiseaduse vastuvõtmisprotsessi läbipaistvuse, avatuse, protsessi kaasatuse ja ajakavaga ning võimude lahususe ja tasakaalustatuse süsteemi nõrgenemisega, eelkõige konstitutsioonikohtu, kohtute ja kohtunikega seotud sätetega, mis võivad Ungari kohtusüsteemi sõltumatuse ohtu seada;
- G. arvestades, et uues põhiseaduses ei ole selgesõnaliselt esitatud mitmeid põhimõtteid, mida Ungari peab oma õiguslikult siduvatest rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt järgima ja edendama, näiteks keelama surmanuhtluse, eluaegse vangistuse määramise ilma õiguseta tingimisi vabastamisele, diskrimineerimise seksuaalse sättumuse alusel või põhiõiguste peatamise või piiramise erimääruste alusel;
- H. arvestades, et uues põhiseaduses esitatud väärtuste ja selliste põhimõiste nagu „perekond” ebaselge sõnastuse ja määratlusega, et „õigus elule tekib eostamise hetkest“, kaasneb oht diskrimineerida teatavaid ühiskonnarühmi, eriti rahvus-, usu- ja seksuaalvähemusi, üksikvanemaga perekondi, tsiviilpartnerluse sõlminud paare ning naisi;
- I. arvestades, et preambuli ebaselge sõnastus, eriti need osad, mis on seotud Ungari riigi kohustustega välismaal elavate ungarlaste ees, võivad anda õigusliku aluse tegevusele, mida naaberriigid võivad tõlgendada sekkumisena oma siseasjadesse, mis omakorda võib piirkonnas pingeid tekitada;
- J. arvestades, et uues põhiseaduses sätestatakse, et selle preambul on õiguslikult siduv, millel võivad olla õiguslikud ja poliitilised tagajärjed ning mis võib põhjustada õiguslikku ebakindlust;
- K. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta ülevõtmine uude põhiseadusesse võib põhjustada Ungari ja rahvusvaheliste kohtute pädevuste kattumise, millele on tähelepanu juhitud Veneetsia komisjoni arvamuses;
- L. arvestades, et põhiseaduses on ette nähtud kahekolmandikulise häälteenamusega vastu võetavate nn kardinaalsete õigusaktide ulatuslik kasutamine, millega reguleeritakse paljusid Ungari institutsioonilise süsteemi, põhiõiguste kohaldamise ja ühiskonnaga seotud küsimusi; arvestades, et tegelikult on nende vastuvõtmine uue Ungari põhiseadusliku protsessi osa;
- M. arvestades, et uue põhiseaduse kohaselt tuleb paljusid küsimusi, nagu perekonnaõiguse ning

maksu- ja pensionisüsteemide konkreetsed aspektid, mis üldiselt kuuluvad valitsuse või seadusandja tavapärase otsustusõiguse pädevusse, hakata samuti reguleerima kardinaalsete seadustega, mis tähendab, et tulevikus on valimistel palju väiksem tähtsus ning kahekolmandikuline enamusvalitsus saab suurema õiguse oma poliitiliste eelistuste kindlustamiseks; arvestades, et seetõttu võib eri- ja üksikasjalike normide kehtestamine kardinaalsete õigusaktidega ohtu seada demokraatia põhimõtte;

- N. arvestades, et kultuuri-, usu-, sotsiaal-majanduslikku ja finantspoliitikat ei tohiks reguleerida kardinaalsete õigusaktidega, nagu rõhutab ka Veneetsia komisjon;
- O. arvestades, et eelarvenõukogu, mis on piiratud demokraatliku legitiimsusega parlamendiväline organ, saab õiguse panna veto üldeelarve vastuvõtmisele ning sel juhul võib riigipea Rahvuskogu laiali saata, millega piiratakse tõsiselt demokraatlikult valitud seadusandja tegevust;
- P. arvestades, et parlamendi nelja õigusvoliniku hästitoimiv süsteem asendatakse ühe üldombudsmani ja kahe asendusliikmega, mis ei pruugi pakkuda õiguste kaitset samal tasemel ning endise isikuandmete ja teabevabaduse voliniku pädevust neile üle ei anta; arvestades, et viimase pädevus antakse ametiasutusele, kelle *modus operandi* ei ole täpsustatud;
- Q. arvestades, et Ungari valitsus ja valitsusparteid tegid uue põhiseaduse vastuvõtmise ajal suuri muudatusi olulistest ametites, näiteks määrati ametisse uus peaprokurör, riigikontrolli esimees ja eelarvenõukogu esimees; arvestades, et hiljuti valis Ungari parlament kohtunikud uue põhiseaduse kohase Ungari uue konstitutsioonikohtu koosseisu; arvestades, et nende isikute nimetamine ja valimine ei toimunud poliitilise konsensuse alusel;
- R. arvestades, et uue põhiseadusega reguleeritakse kohtusüsteemi väga üldiselt, mis jätab ebaselgeks, kas ülemkohus jätkab uue nime all oma praeguse esimehega;
- S. arvestades, et Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee on otsustanud koostada uue Ungari põhiseaduse kohta aruande, mis põhineb Veneetsia komisjoni arvamusel;
- T. arvestades, et uue põhiseaduse koostamist ja vastuvõtmist ei olnud valitsuserakondade valimisprogrammides mainitud;
- U. arvestades, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär Ban Ki-moon on soovitanud „Ungari valitsusel küsida nõu ja soovitusi riigisiselt ja Euroopa Nõukogult või Ühinenud Rahvaste Organisatsioonilt”, ning on seisukohal, et põhiseaduse muutmisel peaks Ungari Euroopa Liidu liikmesriigina pöörduma nõu saamiseks Euroopa institutsioonide poole,
- 1. kutsub Ungari ametivõime üles lahendama Veneetsia komisjoni arvamuses esitatud küsimused ja probleemid ning ellu viima komisjoni soovitused kas uue põhiseaduse muutmise või tulevaste kardinaalsete ja tavaseaduste abil, eelkõige:
 - a – aktiivselt taotlema konsensust, et tagada suurem läbipaistvus ning edendada tegelikku poliitilist ja sotsiaalset kaasatust ning laiaulatuslikku arutelu põhiseaduses sätestatud kardinaalsete õigusaktide eelseisval koostamisel ja vastuvõtmisel;
 - b – võtma vastu ainult põhilised ja selgelt määratletud kohaldamisalaga kardinaalsed

seadused, millega reguleeritakse maksu- ja pensionisüsteeme, perepoliitikat ning kultuuri-, usu- ja sotsiaalmajanduslikku poliitikat, mis võimaldaks tulevastel valitsustel ja demokraatlikult valitud seadusandjal teha autonoomseid otsuseid nende poliitikate kohta; muutma eelarvenõukogu praegusi volitusi;

c – tagama kõigi kodanike õiguste võrdse kaitse sõltumata nende kuulumisest usulisse, seksuaalsesse, etnilisse või muusse ühiskondlikusse rühma, mis on kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 21, põhiseadusega ja selle preambuliga;

d – selgesõnaliselt kinnitama põhiseaduses, sealhulgas preambulis, et välismaal elavate ungarlaste toetuse taotlemisel austab Ungari teiste riikide territoriaalset terviklikkust;

e – veel kord kinnitama kohtusüsteemi sõltumatust, taastades konstitutsioonikohtu õiguse igasuguste eranditeta läbi vaadata eelarvealaseid õigusakte, nagu nõutakse Euroopa Inimõiguste Kohtu õiguses, vaatama läbi kohtunike varasemat kohustuslikku pensioniiga käsitleva sätte ja tagama selgelt kohtusüsteemi juhtimise sõltumatuse;

f – selgesõnaliselt kaitsma uues põhiseaduses kõiki põhilisi kodaniku- ja sotsiaalseid õigusi kooskõlas Ungari rahvusvaheliste kohustustega, keelama surmanuhtluse, eluaegse vangistuse määramise ilma tingimisi vabanemise õiguseta ning diskrimineerimise seksuaalse sättumuse alusel, andma põhiõiguste kaitsmisega seotud piisavad tagatised ja tegema selgeks, et põhiõigused on sünnijärgsed ja tingimusteta;

g – tagama, et parlamendi õigusvolinike süsteemi ümberkorraldamine ei kahjusta praegust õiguste kaitse ja edendamise taset sellistes valdkondades nagu rahvusvähemuste kaitse, isikuandmete kaitse ja avaliku teabe läbipaistvus ning nende valdkondade eest vastutavate organite sõltumatust;

h – tagama, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta lisamisega uute põhiseadusesse ei kaasneks tõlgendamisprobleeme ega riiklike kohtute, uue Ungari konstitutsioonikohtu ja Euroopa Kohtu pädevuse kattumist;

2. palub Euroopa Komisjonil Ungari põhiseadust ja eelseisvat kardinaalsete õigusaktide vastuvõtmist põhjalikult ja igakülgselt uurida ja analüüsida, lähtudes *acquis communautaire*'ist, Euroopa Liidu põhiõiguste hartast ning aluslepingute vormist ja sisust;
3. teeb oma asjaomastele komisjonidele ülesandeks jälgida kõnealust küsimust koostöös Veneetsia komisjoni ja Euroopa Nõukoguga ning hinnata, kas ja kuidas soovitusel on rakendatud;
4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Nõukogule, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile, OSCE-le ja ÜRO peasekretärile.